

Seizoensoverzicht lente 2023

Thermisch en qua zonneschijn normaal, maar te nat

Klaas Ybema, Harm Zijlstra

Op het eerste gezicht een seizoen zonder duidelijk profiel, de lente van 2023. De temperatuur week weinig af van wat tegenwoordig normaal wordt genoemd. Grote thermische uitschieters bleven uit en bijna overal moest tot juni gewacht worden op de eerste zomerse dag. Het tamelijk sombere weer van met name maart werd door een zonnige meimaand meer dan weggepoetst.

De droogte van mei kon echter niet verhinderen dat de lente als zeer nat geboekstaafd werd. Met het oog op de droge juni die volgde was dat achteraf alleen maar gunstig. Stormen ontbraken en onweer kwam wat vaker voor dan normaal.

Temperatuur

De seizoensgemiddelde temperatuur week nauwelijks af van de huidige normaalwaarde met een landelijk cijfer van 9,5 °C. In De Bilt kwam men tot 9,7 °C tegen 9,9 normaal. Het is goed te bedenken dat de normaalwaarde over de periode 1951-1980 daar 8,3 °C bedroeg. Voor de klimaatsprong van 1988 waren er (na 1900) maar vier lentes zachter, nadien waren er liefst 21 warmere lentes! Kortom: wie beweert dat we een koude lente hebben gehad is vermoedelijk jonger dan veertig en dient zich onverwijld te verdiepen in de weerhistorie.

De gemiddelde maximum temperatuur liep uiteen van 14,9 °C in Eindhoven en Ell tot 11,3 in Hoorn (Terschelling). De Bilt kwam op 14,0 °C uit tegen 14,6 normaal. Het gemiddelde minimum bedroeg daar 5,3 °C tegen normaal 5,0. Landelijk varieerde dit van 4,0 °C in het noordoosten tot 7,2 in Vlissingen. De uiterste waarden in De Bilt waren 24,3 °C op 22 mei en -5,8 °C op 1 maart.

Na een 2 graden te koude eerste decade met in het binnenland matige vorst op de 1ste, verliep de maartmaand verder overwegend zacht met vooral hoge minima. Zo boekte De Bilt van 22 t/m 24 maart in dat opzicht drie datumrecords op rij. Maart als geheel was landelijk ruim een halve graad zachter dan normaal. April daarentegen verliep aan de koude kant met vorstige nachten rond de 5de en de 25ste. De eerste warme dag viel op 21 april en dat was in het

Tabel 1. Temperatuur (De Bilt)

	maart	april	mei	lente	normaal
gem. temperatuur	7,0	8,7	13,5	9,7	9,9
afwijking	+0,5	-1,2	+0,1	-0,2	
max. 20+			13	13	16
max. 25+				0	4
min. < 0	6	5		11	12

Tabel 2. Temperatuur (extremen)

	hoogste maximum (datum)			laagste minimum (datum)	
maart	18,7	(17)	Ell	-7,6	(01) Twenthe-vv
april	21,6	(22)	Twenthe-vv	-5,0	(05) Eelde
mei	25,8	(31)	Ell	-2,3	(03) Holsloot
	laagste maximum (datum)			hoogste minimum (datum)	
maart	1,0	(10)	Eelde	11,4	(30) Woensdrecht
april	7,3	(02)	Meerdere plaatsen	9,5	(10) Vlissingen
mei	10,4	(02)	Hoorn-Terschelling	14,6	(22) Meerlo

noordoosten van het land. Vooral door de koele laatste decade (2 graden onder normaal) bleef de grasmaand bijna 1 graad achter bij normaal. In mei schommelde de temperatuur de hele maand rond het langjarig gemiddelde. De eerste zomerse dag deed zich in Arcen voor op 22 mei. Tegelijkertijd moesten de Waddeneilanden tot in juni wachten op hun eerste *warme* dag. Het aantal vorstdagen was landelijk met gemiddeld 12 precies normaal en varieerde van ruim 20 lokaal in het binnenland tot 0 in Vlissingen. Warme dagen waren er echter minder dan gewoonlijk met een landelijk cijfer van 9. De Bilt telde er 13 tegen 16

normaal. Zomerse dagen ontbraken vrijwel. Dat was in De Bilt trouwens twee en vier jaar geleden ook het geval. Normaal zijn het er daar vier. Er was hoegenaamd geen bijdrage aan het warmtegetal (Hupsel 1,2) en het koudegetal bleef overal op nul staan.

In Eelde werd het grootste aantal etmalen gemeten met 'vorst aan de grond', namelijk 37.

Luchtdruk

Heel opmerkelijk was dat de gemiddelde luchtdruk in ons land vrijwel overal hetzelfde was: van

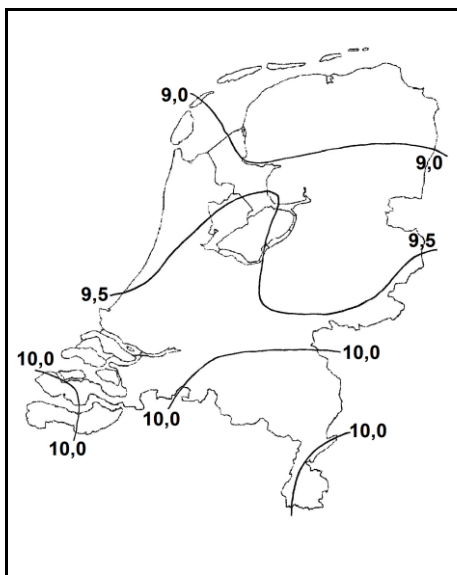

Fig. 1 Gemiddelde etmaaltemperatuur

Gemiddeld	9,5
Normaal	9,6
Ell	10,2
Hoorn-Terschelling	8,6

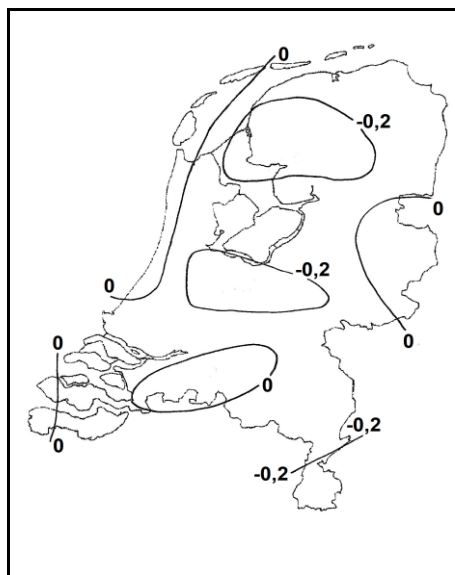

Fig. 2 Afwijking temperatuur

Gemiddeld	-0,1
Diverse plaatsen	+0,1
Maastricht-vv / Stavoren	-0,3

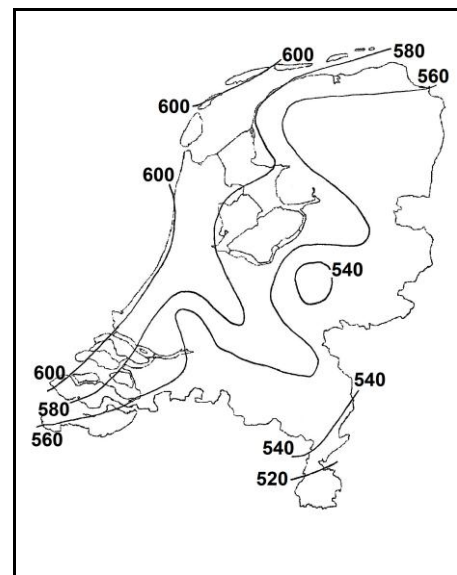

Fig. 3 Uren zon

Gemiddeld	564
Normaal	564
Hoorn-Terschelling	605
Maastricht-vv	517

1015,5 tot 1015,7 hPa. Bovendien is dat vrijwel normaal. De uiterste waarden bedroegen 1035,0 hPa te Eelde op 3 april en 983,4 hPa te Hoorn (Terschelling) op 14 maart. In maart lag de luchtdruk gemiddeld 7 hPa beneden normaal; vooral in de tweede week was de negatieve afwijking aanzienlijk. April gaf hoge druk in de eerste decade met een verder vrij normaal verloop tijdens de rest van de maand. De luchtdruk vertoonde in mei weinig grote schommelingen en bewoog zich nagenoeg de hele maand op een hoger dan normaal niveau, vooral in de laatste decade. De gemiddelde maandwaarde lag bijna 6 hPa boven normaal.

Zonneschijn en straling

De Bilt kende een klein overschot aan zonneschijn, maar het landelijk gemiddelde kwam met 564 uren precies op normaal uit. Een klein tekort was er voor het noordwesten (De Kooy 36 uren).

Maart kende een afwisseling van zonnige en sombere dagen en was als geheel aan de sombere kant met een tekort van gemiddeld bijna 30 uren. In april week de zon weinig af van het langjarig gemiddelde, wat

Tabel 3. Zonneschijn (extremen)

	hoogste aantal uren	
maart	143	Hoorn-Terschelling
april	209	Wijk aan Zee
mei	281	Vlissingen
	laagste aantal uren	
maart	98	Maastricht-vv
april	167	Eindhoven
mei	225	Nieuw-Beerta

zowel geldt voor de ruimtelijke verdeling over het land als voor de verdeling per decade. Na een wat aarzeland begin ontpopte mei zich als een zonnige maand, vooral in de zuidelijke helft van het land. De derde decade gaf een overschot van gemiddeld ruim 40 uren, een opmaat naar de extreem zonnige juni die zou volgen.

Het aantal zonloze dagen varieerde van twee in Eelde en Nieuw Beerta tot twaalf in Berkhout. Hoek van Holland had met 21 de meeste zonnige dagen ($\geq 80\%$ zon); in Leeuwarden en De Kooy waren er de minste (13). In De Bilt werden er 18 geteld tegen 15 normaal. De totale globale straling bedroeg in De Bilt $129,4 \text{ kJ/cm}^2$ tegen $123,3$ normaal. De minste straling werd gemeten op 7 maart in Maastricht (146 J/cm^2), de meeste in Lelystad op 31 mei (2.989 J/cm^2).

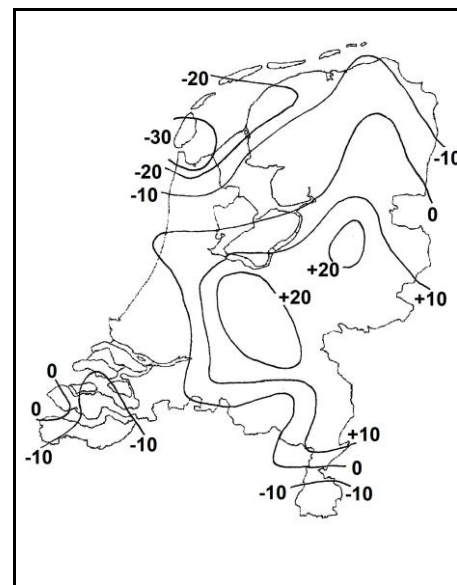

Fig. 4 Afwijking zon

Gemiddeld	0
De Bilt	+25
De Kooy	-36

Wind

Het wordt eentonig, maar ook de gemiddelde windsnelheid lag met landelijk $4,5 \text{ m/s}$ precies op de normaalwaarde. Dit gegeven varieerde van $7,4 \text{ m/s}$ op Vlieland tot $3,1 \text{ m/s}$ te Heino, waarbij we Arcen

Tabel 4. lente 2023		Temperatuur							max ≥		min < uren		W- Neerslag		dagen				Bedekking			Weercijfer			
		max gem	min	ho. max	la. min	20	25	0	18+	get. Tot.	ho. etm	0.1	1	10 gem	zl	zo gem	≤ 4	≥ 8							
Heerenveen	1*-A-24	12,9	8,8	4,4	22,0	5	-5,5	3	7	0	18	61	0 202	17	3	50	34	7	5,2	6	7	5,8	24	19	
Laaksum	4*-A-24	12,5	9,2	6,0	22,0	5	-4,0	3	5	0	6	49	0 200	14	3	49	35	6	4,4	6	10				
Lemmer	3*-B-18	13,2	9,1	5,5	23,0	5	-4,5	3	9	0	11	81	0												
Schettens	4*-A-18	12,5	8,8	5,2	21,8	5	-4,2	3	2	0	9	40	0 181	18	3	45	32	6	4,9		5,8	18	10		
Delfzijl	2*-C-18	13,7	9,4	5,7	23,9	5	-3,5	3	10	0	8	57	0 215	38	5	50	30	5	5,8		7,2	7	44		
Bilthoven-N	2*-C-18	14,3	9,7	6,1	23,7	5	-1,5	V	14	0	11		209	19	3	50	35	5			7,5	8	37		
Woudenberg	18	14,7	9,9	5,9	25,6	5	-5,6	3	15	1	10	124	0,4 245	33	3	47	36	7	5,8		6,0				
Nieuwerkerk a/d IJssel	1*-E-18	14,2	10,1	6,7	24,3	5	-2,8	3	13	0	6	95	0 211	22	4	48	38	7							

buiten beschouwing laten. Overigens lijkt station Heino ook nogal luw. Zowel De Kooy (5,4) als Vlissingen (6,0) gaven een normale windsnelheid door. De hoogste vlaag bedroeg 30 m/s, gemeten te Berkhout en Lauwersoog op 13 maart, dezelfde dag dat Vlieland met 22 m/s (9 Bf) het hoogste uurgemiddelde registreerde. In maart was de zuidwester duidelijk dominant, terwijl april een voorkeur vertoonde voor winden uit oost tot noordoost. In mei lagen de zuidwesters er helemaal uit en werd de windroos op bijna passaatachtige wijze gedomineerd door winden uit noordoost tot noord. Voor de hele lente resulteerde dit in een gemiddelde luchtverplaatsing van 0,3 m/s uit NW (normaal 0,8 uit WZW).

Neerslag

Met een landsgemiddelde van 226 mm tegen 159 normaal neemt de lente een vijfde plaats in achter de lentes van 1983, 1979, 1994 en 1998. In De Bilt (223 mm, normaal 159) bleef de lente buiten de top tien, maar in Vlissingen (220) was het seizoen goed voor een vijfde plaats na 1900 en voor West-Terschelling (211) geldt een zevende plaats. Het was daar de natste lente sinds 1983. Dat geldt ook voor Hoofddorp (250), waar sinds 1735 maar zes lentes natter verliepen. In de natste plaats Ginneken viel 346 mm. Na 1900 is het maar twee keer voorgekomen dat ergens meer lenteneerslag viel: in 1983 (Hoogeveen 385) en in 1979 (Ginneken 350). Sinds het jaar 2000 was het niet meer voorgekomen dat de droogste plaats (Petten, 148) zo

nat was. Destijds viel er 157 mm in de droogste plaats, Buchten. Maart was over de hele linie een natte maand met het grootste overschot in de zuidelijke landshelft. Gemiddeld waren er sinds 1900 maar zeven maartmaanden natter, voor het laatst in 2019. Al gaf april meer droge dagen, toch was ook de grasmaand overal te nat, vooral in het midden van het land en in de derde decade. Gemiddeld was het de natste april sinds 1998 en dat was goed voor een negende plaats na 1900. De eerste meidecade liet weinig verandering zien: tot de 13de bleef het sterk wisselvallig met lokaal grote etmaalsommen op de 8ste (Ginneken 64 mm) en de 9de (Heumen 67). Het decadetotaal van 122 mm te Ginneken leverde zelfs een nieuw nationaal record op. Van 6 t/m 11 mei viel daar 135 mm regen, dat was 95 % van de hele maandsom. Vanaf de 13de was het overal droog. Op verschillende plaatsen zou geen druppel meer vallen tot 20 juni! De neerslagduur varieerde van 169 uren op Terschelling en in De Kooy tot 242 uren te Deelen. In De Bilt kwam men op 214 uren uit tegen 140 normaal. Dat was de hoogste waarde sinds 1994 (234) en betekende een vierde plaats sinds het begin van de duurmetingen in 1930. Er waren in De Bilt 9 dagen met ≥ 10 mm tegen normaal 4. Dat was het hoogste aantal sinds 2007 (10) en werd na 1900 nog maar vier keer overschreden. Ginneken kwam op 12 zulke dagen uit. Het record staat op 15 in Medemblik in de lente van 1983. In Petten was er slechts één zo'n natte dag. Het aantal dagen met ≥ 1 mm liep uiteen van 26 in Petten tot 43 in Oldebroek. De Bilt had er 33 tegen 28 normaal. Het aantal droge dagen (< 0,1mm) varieerde van 26 te

Heemstede tot 51 in Rheezeveen. De Bilt kwam met 46 nog dicht bij de normaalwaarde van 51 uit.

Onweer en sneeuw

Sneeuwval kwam ergens in ons land voor op elf dagen, overeenkomend met normaal. Alle sneeuw werd in maart waargenomen; april deed dit jaar niet mee. De Bilt kwam op zes dagen met sneeuw tegen vier normaal. Op 8 maart viel er veel sneeuw in het zuiden van het land (Vaals 12 cm), twee dagen later werd het noorden bedekt met plaatselijk 8 à 9 cm sneeuw. Het aantal landelijke onweersdagen lag iets hoger dan gebruikelijk: 32 tegen 26. In De Bilt was het aantal met zeven normaal. Meestal betrof

Tabel 5. Natste en droogste plaatsen

Ginneken	NB	346
Epen	LI	294
Duiven	GE	292
Kootwijk-Radio	GE	292
Deelen	GE	290
Nuland	NB	288
Heumen	GE	288
Mill	NB	283
Dinther	NB	283
Eersel	NB	282
Hamersveld	UT	281
Giersbergen	NB	280
		⋮
Echt	LI	177
Schagen	NH	176
Sneek	FR	176
Kollum	FR	175
Anjum	FR	174
Noordgouwe	ZL	173
Zoutkamp	GR	171
Ternaard	FR	169
Hollum-Ameland	FR	168
Akkrum	FR	166
Schiermonnikoog	FR	158
Petten	NH	148

Tabel 6. Relatief natst / droogst

Ginneken	NB	+177
Duiven	GE	+127
Heumen	GE	+125
		•
		•
Petten	NH	+18
Kollum	FR	+16
Akkrum	FR	+12

Tabel 7. Districtsgemiddelden

Waddeneilanden	188	+53
Fryslân-vasteland	198	+47
Groningen	206	+50
Drente	209	+43
Overijssel	217	+52
Veluwe	258	+82
Oost-Gelderland	253	+89
Betuwe	234	+72
Utrecht	234	+68
Flevoland + IJsselmeer	215	+63
Noord-Holland (excl. Texel)	220	+70
Zuid-Holland	230	+72
Zeeland	225	+74
Westelijk Noord-Brabant	252	+87
Oostelijk Noord-Brabant	252	+92
Limburg-laag	217	+64
Limburg-hoog	250	+78
Nederland	226	+68

het plaatselijk onweer of incidentele ontladingen, maar op 10 en 21 april en op 5 en 7 mei was het verschijnsel uitgebreider.

Diversen

De gemiddelde relatieve vochtigheid bedroeg in De Bilt 76 % en dat is precies normaal. De laagste waarde van 27 % werd op 19 april gemeten in Eindhoven en Gilze Rijen. Het aantal ADS-dagen kwam in De Bilt op 15 uit en dat is vijf 'te weinig'. De zeewatertemperatuur bij Den Helder lag met gemiddeld 9,7 °C weer eens te hoog. Het langjarig gemiddelde bedraagt 9,1.

Daar zou de droge juni nog een flinke schep bovenop doen. Iedereen was achteraf maar wát blij met het natte voorjaar. Buffertje voor droge tijden, een prima zaak.

Bronnen

- www.knmi.nl
- VWK
- Klimaatarchief KY / HZ

Zoekcode vkwweb: VWKweb-3382

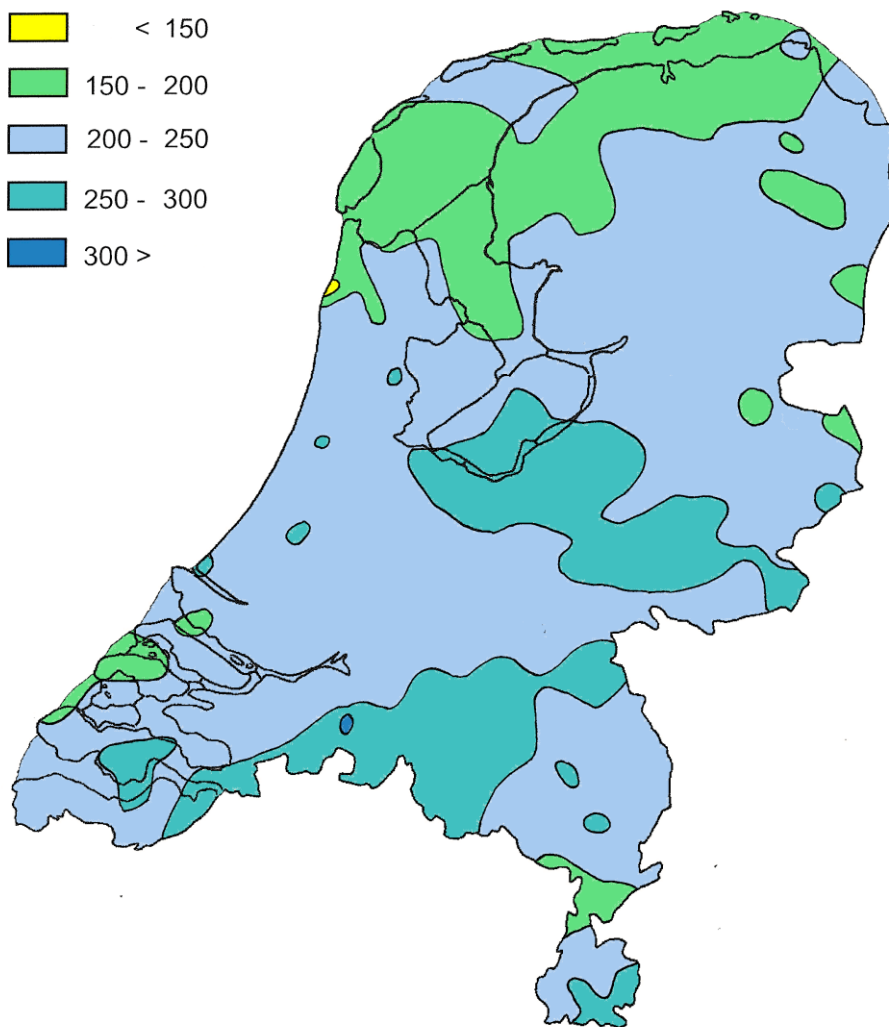
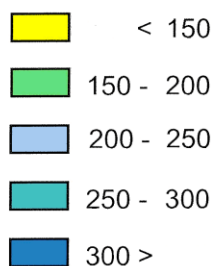

Fig. 5 Neerslag

Gemiddeld	226
Normaal	159
Ginneken	346
Petten	148

Tabel 8. Neerslag

	maart	april	mei	lente	normaal
landgemiddelde	99	82	46	226	159
afwijking	+41	+40	-12	+68	
neerslagduur (De Bilt)	118	66	30	214	140
afwijking	+62	+27	-15	+75	

Tabel 9. Neerslag (extremen)

	hoogste maandsom	laagste maandsom	hoogste etmaalsom (datum)
maart	139 Eersel	62 Schiermonnikoog	39 (10) Lievelede
april	113 Kootwijk-Radio	50 Petten	45 (24) Hoek v Holland-M
mei	141 Ginneken	20 Sneek	67 (09) Heumen